

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 1. Proponuntur aliqua certa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

mali, malam non esse: nam cognoscere obiectum malum, malum non est. Ergo neque delectari de tali cogitatione malum esse potest. Et confirmo. Deus cognoscit omnia mala, & peccata, & delectatur de tali cogitatione, non igitur potest esse ibi aliqua malitia.

3. Tertio certum est delectationem aliquo modo mirabili, & artificioso in obiectis pravis relucente non esse mortalem, quia non est delectatio de obiecto malo, quatenus malum est, neque quatenus fundat malitiam, sed potius quatenus ab illa praescindit. Obiectum enim talis delectationis bonum quid est, scilicet dexteritas, velocitas, ingenium, fortitudo, inopinatus eventus, & similia, quae licet pravis actionibus adiungantur, non tamen ferunt delectatio, ut illis sunt coniuncta, sed potius ut ab illis praescindunt. Hac enim ratione cum videmus aliquem ex praecipitio cadere, & graviter vulnerari, ridere, & laetari solemus, non quidem de malo illius, sed de modo quo cecidit. Item cum narrantur fraudes, furta, duella, aliaque similia, delectari solemus, quia imbibunt in se inusitatum modum, dexteritatem notabilem: sic Azor, *tom. 1. instit. mor. lib. 4. c. 6. q. 11* & alij statim referendi.

4. Aduerte supradicta intelligi per se loquendo: nam per accidens saepe est peccatum mortale, vel veniale, delectari de cogitatione, vel de aliquo artificioso peccato. Erit namque peccatum veniale, si cogitatio sit vana, & otiosa: erit mortale, si periculum adit consentiendi in aliquo mortali: sic relato D. Thom. Angel. Sylu. & alijs docet Salas *1. 2. q. 7. tract. 13. disp. 8. sect. 7. n. 61. 62. c. 64. sect. 45. n. 230. circa finem. Thom. Sanchez. lib. 1. in Decalog. c. 1. a. n. 2. Lessius lib. 4. de virtutibus. c. 3. dub. 15. n. 109. Bonacina. de matr. q. 4. punct. 8. n. 7.*

5. Sed inquires quomodo cognoscas, an delectatio ex cogitatione, vel ex aliquo artificio oriatur, an vero oriatur ex re mala cogitata.

Respondeo difficillimum esse cogniti, & periculosissimum. Primo enim certum est, ut delecteris de cogitatione debere te necessitati aduertere cogitare, alias conuinceris de re cogitata delectari & non de cogitatione, quia voluntas ferri non potest in incognitum. Postero autem quod supra cogitationem reflexis, non inde inferitur manifeste de sola cogitatione delectari, nam potes de cogitatione, & de re cogitata delectari. Secundum signum licet non euidens, clarius tamen sumitur ex occasione vnde orta est cogitatio: nam si ex honesta occasione cogitas de obiecto pravo, ut quia audis confessiones, legis, studes, praedicas, praesumeris delectari de cogitatione, non de re cogitata, & licet in appetitu sensitivo oriatur delectatio, censuris ei non consentire: at si ex occasione prava, ut ex affectu turpi & otioso, locutione inuiti, lectione vna oriatur: non leue indicium est ex re cogitata esse potius delectationem, quam de ipsa cogitatione. Tertium & mihi apertum indicium est ad cognoscendum, vnde oriatur delectatio, attendere, an artificium in rebus pijs relucens aequè te delectet, ac in pravis, & inhonestis; nam si cum honesta sint, & si elegantiora, & sublimiora, non te ita delectant, signum est non ex artificio tantum, sed ex re cui est annexum artificium, sumi delectationem: hac ratione optime aduertit Salas *1. 2. tract. 13. disp. 6. sect. 8. q. 7. n. 65.* conuincit plurimos consentire in delectatione rerum turpium sub praetextu artificiosi carminis, vel suavis musicae, qui tamen carmina elegantiora rei pie, & honeste audire, & legere recusant, vel saltem minori auditate legunt, & audiunt, & quasi minus lepida, & artificiosa sibi videntur; indicium sane non leue suae pravae affectionis.

Secundo conuincit latenter delectatione carnis ferri, qui frequentius, & libentius loquuntur de occultis partibus corporis, de agritudinibus, medicinis, vestibus, & alijs ad eas pertinentibus, quarum memoria iturpiter in risum incompositos testes aliquid delectationis latentis.

Tertio inquit Salas similibus peccati argui, qui metaphoris rerum turpium gaudent, quasi artificioso loquantur, & qui facile multa detorqueant ad turpes sensus, & celebrant minus inconsiderate dicta sub specie ostentandi acumen ingenij, & loquentis imperitiam, qui potius gaudeat rebus turpibus cogitatis, & quamuis haec saepe a mortali excusentur ex inadvertentia, aut ignorantia, aut quia obiectum non est adeo obscenum; saepe tamen ob delectationem formalem rei turpis mortalia sunt, quare omnino vitanda.

6. Quarto certum est delectationem de obiecto formaliter malo etiam sub ratione delectabilis esse mortalem: loquimur de obiecto non venialiter malo, sed mortaliter, hoc est de peccato mortali (nam delectatio de aspectu curioso feminarum, de furto leui, de verbo otioso, veniale est in omni sententia si licet & ipsum obiectum) Suppositum existimo ita certum, ut nulla ratione stante fide dubitari possit: qui enim se iactaret, vel delectaretur de fornicatione habita, de furto commisso, de ieiunio violato suae se, siue ab alio, voluntate sua amplectitur obiectum grauius prohibendum. Ergo peccat mortaliter, & idem est, etiam si de facto haec commiserit, nec commissurus esset, sed fugeret committi, & sic de illo delectaretur, quia iam per voluntatem amplectitur obiectum formaliter malum: parum enim refert esse obiectum verum, vel fictum, ut malitiam

tribuat, Bassius de Leon, *lib. 10. de matrimonio, cap. 16. numero 2. c. 3.*

Ex quo fit si coniuges copulam maritalem habentes, se delectant de copula fornicaria, mortaliter peccaturos, quia approbant obiectum mortaliter malum: contingit enim saepe coniux accedens ad vxorem, cogitationem habere in alia femina, & in illius congressu, quasi in praesenti delectari, nemini potest esse dubium tunc peccate mortaliter: ita Syluest. *verbo debitum, quaest. 2. in fine. Sanchez alios referens lib. 9. matrim. disp. 17. num. 6.*

§. II

An delectari de obiecto materialiter malo, v.g. de coitu cum femina, de comestione carnis die Venenis, sit mortale.

1. Proponitur sententia negans.
2. Contraria affirmans.
3. Tertia distinguit de prohibito iure naturali, vel positivo.
4. In materia luxuria nulla est delectatio deliberate quaesita de obiecto graui in personis solutis, quae ex lenitate materiae venialis sit.
5. An delectari de copula sub conditione, si licita sit, sit mortale? Negat Sanchez de delectatione voluntatis secus de delectatione appetitus.
6. Admittenda non est talis distinctio.
7. Viduis nullo modo licet de copula habita durante matrimonio delectari.
8. Proponitur aliquot obiectiones.
9. Soluuntur.
10. Mortale est delectari de pollutione naturaliter contingente, tamen si licet illam ob aliquem honestum finem desiderare, aut de ea sic contingente ob curam fidem hominum gaudere.
11. Idem est dicendum de alijs materijs.
12. Quid dicendum de coniugibus ligatis voto castitatis.
13. Quid si ex alio impedimento extrinseco illicita copula sit coniugibus, an possint de copula delectari.
14. Quid quando dubium habent de valore matrimonij, & ratione dubij interdicta est debiti peticio. Proponitur sententia affirmans esse licitam talem delectationem.
15. Probabilior opposita.
16. Respondetur argumentis num. 14. deductis, & resoluitur ratio in absentia coniugis absque pollutione licitas esse.
17. Quid dicendum, quando coniux dubius non est de valore matrimonij.
18. Quid dicendum de delectatione in coitu aliorum, proponitur quaedam sententia.
19. Resoluitur esse mortale tam delectationem de coitu licito quam illicito.
20. In alijs materijs à Venere licita est delectatio de opere bono.
21. Si de opere ex aliqua circumstantia malo delecteris, quatenus tale est peccatum.
22. De obiecto iure positivo prohibito potest esse delectatio absque peccato.

I. Variæ sunt sententiae.

Prima negat vllam delectationem de obiecto materialiter malo, etiam si sit in re venerea, esse mortalem, sed solum veniale: tribuitur Martino de Magist. *tract. de temperantia, q. 3. luxuria ad 17.* clarius illam docet q. de pollutione post probationem 4. conclus. Corduba *lib. 1. q. 23. dub. 11. §. 1. igitur, illam reputat probabilem. Medina 1. 2. q. 7. art. 6. non audeat illam condemnare. fundamentum huius sententiae est: quia ferè nullum est obiectum, à quo separari malitia per apprehensionem non possit. Ergo de illo ut sic apprehenso delectari potes absque peccato saltem mortali: nam licet virtus castitatis omnes motus, & delectationes circa rem veneream reprimat: at non videtur sub mortali reprimere inefficaces, sed solum illas, quae efficaces sunt, & causa operis.*

2. Secunda praecedenti opposita affirmat omnem delectationem de obiecto mortali, siue prohibito iure naturali, siue positivo in quacumque materia sit, esse mortale: ita Medina *Cod. de vestit. quaest. 21. §. mihi tamen. Valent. 1. 2. disputat. 6. quaest. 4. punct. 4. ad finem. Azor. tom. 1. instituit. moral. lib. 4. cap. 6. quaest. 1. laet D. Thom. quaest. 4. artic. 8. ubi probat delectationem veneream de opere mortali, mortalem esse, quia mortale est confirmari per affectum peccato mortali, quae ratio aequè probat de obiecto contra castitatem, ac contra quamlibet aliam virtutem, & de prohibito iure naturali, vel positivo.*

3. Tertia, & communis sententia est, omnem delectationem mortalem de opere mortali prohibito iure naturali mortalem esse, non item de prohibito iure positivo tradit D. Thom. *1. 2. quaest. 74.*